‘Een glimmertje licht in een donkere tunnel’

Een ‘megaoperatie’ is gaande om dinsdag ruim 2500 kwetsbare bewoners van Amsterdamse verpleeghuizen en gehandicapteninstellingen te vaccineren.

Cordaan en Ons Tweede Thuis, twee van de twaalf door het ministerie van Volksgezondheid voor vaccinatie geselecteerde zorginstellingen, zijn verwoed bezig prikteams, priklocaties, medische koelkasten, looproutes, ondertekende toestemmingsformulieren en andere logistieke zaken te regelen.

De zorgorganisaties zijn dolblij dat het prikmoment naar voren is geschoven. De vaccinatiebereidheid onder de Amsterdamse bewoners is groot en ligt ver boven de negentig procent. “Dit zijn onze kwetsbaarste burgers. Het is hard nodig hen te vaccineren, te meer daar de Britse virusvariant hier rondwaart. Mensen in deze groep worden soms doodziek van het virus, overlijden er zelfs aan. Dit is een stap voorwaarts,” zegt Ronald Schmidt van de raad van bestuur van Cordaan.

Cordaan krijgt zestienhonderd Pfizervaccins en kan daarmee alle daarvoor in aanmerking komende bewoners van haar twintig verpleeghuizen en acht gehandicapteninstellingen inenten.

Schmidt spreekt van een ‘ingewikkelde en forse operatie’. “De Pfizervaccins zitten in dozen van duizend stuks en die worden vanaf maandag herverdeeld over onze locaties. Binnen vier dagen moeten alle prikken zijn gezet.”

De bewoners worden in hun eigen woning gevaccineerd, te beginnen in het verpleeghuis Berkenstede in Diemen. “Daarna trekt de carrousel door naar de andere huizen. Het moet binnen vier dagen zijn gebeurd. Dit is een moment dat hoop geeft na zo’n heftig jaar. Een glimmertje licht in een donkere tunnel.”

Stichting Ons Tweede Thuis gaat negenhonderd bewoners op acht verschillende locaties in de regio Amsterdam vaccineren. Van die negenhonderd wonen er vijftig in Amsterdam: in De Marius Meijboom mensen met een ernstige meervoudige beperking en in De Meijboom, op IJburg, mensen met een lichamelijke beperking of niet aangeboren hersenletsel.

Vrijdag zijn bij Ons Tweede Thuis de medische koelkasten geleverd. Maandag worden de vaccins gebracht. “De impact van corona op onze bewoners was groot. Veel bewoners begrepen de veiligheidsmaatregelen niet. Ze werden er onrustig van en trokken bij de verzorgenden de mondkapjes af. De knuffel of aai over hun bol was juist zo belangrijk voor hen. Hun netwerk is al zo klein,” zegt Elize Middelhoven, hoofd behandeling bij Ons Tweede Thuis.

De organisatie is blij dat de gehandicaptenzorg vervroegd aan de beurt is. “Ouders zijn er emotioneel over dat het nu eindelijk gaat gebeuren. Ze maakten zich erg zorgen over hun kwetsbare zoon of dochter. Eindelijk gloort er weer licht. Langzaam terug naar het oude normaal,” aldus Middelhoven.

De twaalf verpleeghuizen en gehandicaptenorganisaties die volgende week met inenten beginnen, hebben in totaal 15.000 bewoners, zowel verpleeghuisbewoners als gehandicapten. Na deze groep zijn de komende zes weken de overige 140.000 bewoners van verpleeghuizen en gehandicapteninstellingen aan de beurt. Begin maart moeten alle verpleeghuisbewoners zijn ingeënt.

Hanneloes Pen

1600

→ Cordaan krijgt 1600 vaccins die over 28 locaties worden verdeeld.

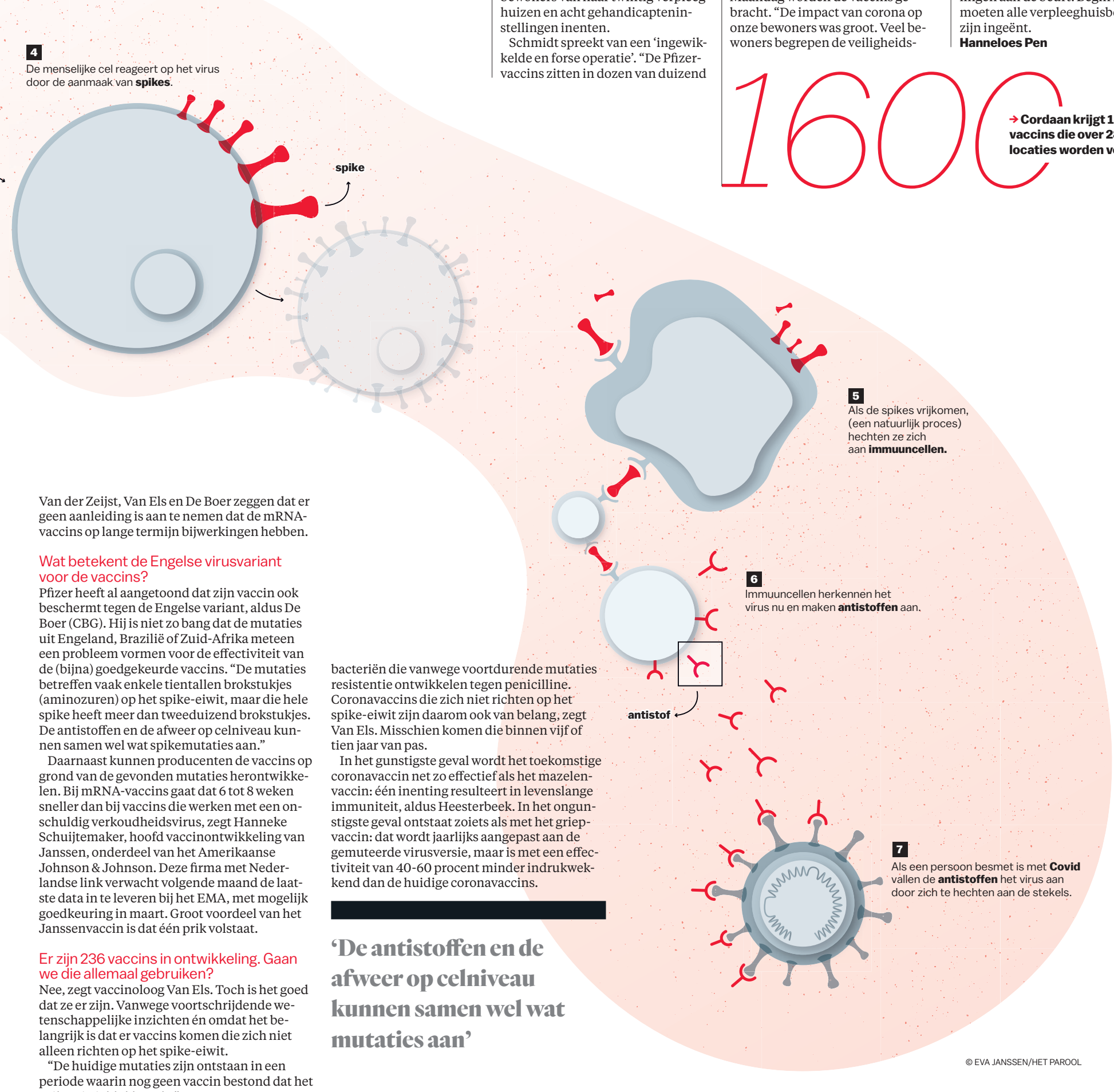

© EVA JANSSEN/HET PAROOL

Van der Zeijst, Van Els en De Boer zeggen dat er geen aanleiding is aan te nemen dat de mRNA-vaccins op lange termijn bijwerkingen hebben.

Wat betekent de Engelse virusvariant voor de vaccins?

Pfizer heeft al aangetoond dat zijn vaccin ook beschermt tegen de Engelse variant, aldus De Boer (CBG). Hij is niet zo bang dat de mutaties uit Engeland, Brazilië of Zuid-Afrika meteen een probleem vormen voor de effectiviteit van de (bijna) goedgekeurde vaccins. “De mutaties betreffen vaak enkele tientallen brokstukjes (aminozuren) op het spike-eiwit, maar die hele spike heeft meer dan tweeduizend brokstukjes. De antistoffen en de afweer op celniveau kunnen samen wel wat spikemutaties aan.”

Daarnaast kunnen producenten de vaccins op grond van de gevonden mutaties herontwikkelen. Bij mRNA-vaccins gaat dat 6 tot 8 weken sneller dan bij vaccins die werken met een onschuldig verkoudheidsvirus, zegt Hanneke Schuijtemaker, hoofd vaccinontwikkeling van Janssen, onderdeel van het Amerikaanse Johnson & Johnson. Deze firma met Nederlandse link verwacht volgende maand de laatste data in te leveren bij het EMA, met mogelijk goedkeuring in maart. Groot voordeel van het Janssenvaccin is dat één prik volstaat.

Er zijn 236 vaccins in ontwikkeling. Gaan we die allemaal gebruiken?

Nee, zegt vaccinoloog Van Els. Toch is het goed dat ze er zijn. Vanwege voortschrijdende wetenschappelijke inzichten én omdat het belangrijk is dat er vaccins komen die zich niet alleen richten op het spike-eiwit.

“De huidige mutaties zijn ontstaan in een periode waarin nog geen vaccin bestond dat het spike-eiwit blokkeerde,” zegt Hans Heesterbeek, theoretisch epidemioloog van de Universiteit Utrecht. Toekomstige mutaties zullen proberen als het ware langs de immuniteit van vaccins heen te bewegen. Vergelijk het met bacteriën die vanwege voortdurende mutaties resistentie ontwikkelen tegen penicilline. Coronavaccins die zich niet richten op het spike-eiwit zijn daarom ook van belang, zegt Van Els. Misschien komen die binnen vijf of tien jaar van pas.

In het gunstigste geval wordt het toekomstige coronavaccin net zo effectief als het mazelenvaccin: één inenting resulteert in levenslange immuniteit, aldus Heesterbeek. In het ongunstigste geval ontstaat zoiets als met het griepvaccin: dat wordt jaarlijks aangepast aan de gemuteerde virusversie, maar is met een effectiviteit van 40-60 procent minder indrukwekkend dan de huidige coronavaccins.

‘De antistoffen en de afweer op celniveau kunnen samen wel wat mutaties aan’